

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΚΙΝΗΜΑ:

Με αφορμή την Ημέρα της Γυναίκας, το ΠΑΝΘΕΟΝ επιχειρεί μια διεθνή αποτίμηση του φεμινιστικού κινήματος, που μόλις έκλεισε την πρώτη του 20ετία. Η ώρα της ενηλικίωσης; Δύσκολη η απάντηση. Στις βιομηχανικές χώρες του εξωτερικού, οι γυναίκες επέστρεψαν με νέο πρόσωπο, είναι αλήθεια, στα «καλά» της οικογένειας, χωρίς να εγκαταλείψουν την καριέρα τους. Θα έλεγε κανείς πως μάχονται πια για... μια καριέρα με ανθρώπινο πρόσωπο. Αυτό, τουλάχιστον, συνάγεται από το πολύ ενδιαφέρον άρθρο του ιταλικού περιοδικού «Grazia». Στα καθ' ημάς, τα πράγματα είναι ακόμα μπλεγμένα. Η ύφεση την οποία περνά το εγχώριο γυναικείο κίνημα κινδυνεύει να μετατραπεί σε... νάρκη. Σιγά! Ο φεμινισμός κοιμάται, λοιπόν, στη χώρα μας, αλλά, ίσως, είναι η ώρα να τον ξυπνήσουμε. Αυτά με τις «θεωρίες». Μια δημοσκοπήση που έκανε για λογαριασμό του ΠΑΝΘΕΟΝ η ΔΗΜΕΛ, ρωτώντας γυναίκες και άντρες του Λεκανοπεδίου για τη θέση της γυναίκας σήμερα, έδωσε πολύ σαφώς τον προσανατολισμό αυτού που συνηθίζουμε ν' αποκαλούμε «κοινή γνώμη». Η εργασία δείχνει να είναι το άπαν της επιτυχίας της Ελληνίδας στα 20 αυτά χρόνια. Η αναρρίχηση στην επαγγελματική ιεραρχία ήταν και παραμένει ο στόχος. Η γυναίκα - διευθυντής είναι ακόμα το πρότυπο... Για περισσότερες πληροφορίες, στις επόμενες σελίδες...

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΣΤΕΛΛΑ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ

Η ΩΡΑ ΤΗΣ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗΣ;

ΟΙ ΠΙΟ ΕΡΩΤΙΚΟΙ!

Καλά, αυτή τη φορά ηρεμήστε, δε θα σας μαρτυρήσω. Θα πω, όμως, ποιοι είναι οι πιο ερωτικοί. Οι Φιλίππου, ας πούμε, ο Κυριάκος και η Δήμητρα, ερωτευμένοι και αγκαλιασμένοι χρόνια μαζί (και ύστερα σου λένε πως το γιαούρτι είναι μόνον υγιεινό, όχι... αφροδισιακό!). Οι Αγαλόγλου, που ούτε για φωτογραφία δε χωρίζουν.

Οι Βαρδινογιάννηδες, πάλι, ο Γιώργος και η Αγάπη, όνομα και πράγμα! (Κι εγώ με τον άντρα μου, αλλά τι να κάνω, κωλύομαι να «μας» αποκαλύψω από την επαγγελματική ευσυνειδησία μου!).

Ο πιο ερωτικός κοσμικός είναι αναμφισβήτητα ο Μπαρμπαλιάς, που λέει και μια κουβέντα πάθους, φλερτάρει και λιγάκι. Γιατί έρωας άνευ φλερτ είναι σαν αβγολέμονο χωρίς λεμόνι, όπως θα έλεγε και ο Μανώλης Λαμπιδης της Μόδας του «Π». (Τώρα, μεταξύ μας, νομίζω ότι επί του φλερτ καλόν είναι να επανέλθουμε σύντομα και με οδηγίες. Ας ζητήσουμε και από κάποιον ειδήμονα να κάνει διάλεξη επί του θέματος, γιατί οι Αθηναίοι από φλερτ μάλλον δεν τα πάνε καλά. (Πιο εύκολα δίνουν την... επιταγή, και καθάρισαν!).

Η Κυρία «Χ» στο πάθος ενός μεγάλου έρωτα (ή στο «πεδίο της μάχης όπου μια σταγόνα αρκεί για να την κατακτήσεις», όπως λέει η διαφήμιση του Mandarin Napoleon, που διάλεξε την Κυρία «Χ» για... μοντέλο της!).

ΟΙ ΠΙΟ ΕΡΩΤΙΚΕΣ!

Όσο για την πιο ερωτική κυρία της Αθήνας, ώχ, μεγάλη η ευθύνη και πώς να τη σηκώσουν οι ώμοι μου; Προτιμώ, λοιπόν, να τη μοιραστούμε και επειδή είμαστε άνθρωποι δημοκρατικοί, ας ψηφίσουμε. Εγώ προτείνω: α) Μιμή Ντενίση, β) Κατερίνα Χατζηφωτίου, γ) Κυρία «Χ».

Και το πιο ερωτικό μωρό, προϊόν έρωτα κεραυνοβόλου, ο νεαρός Αγγελόπουλος της μαμάς Γιάννας Δασκαλάκη. Η στήλη εύχεται υγεία!

Κυρία ερωτευμένη ως τα... μπουνιά!

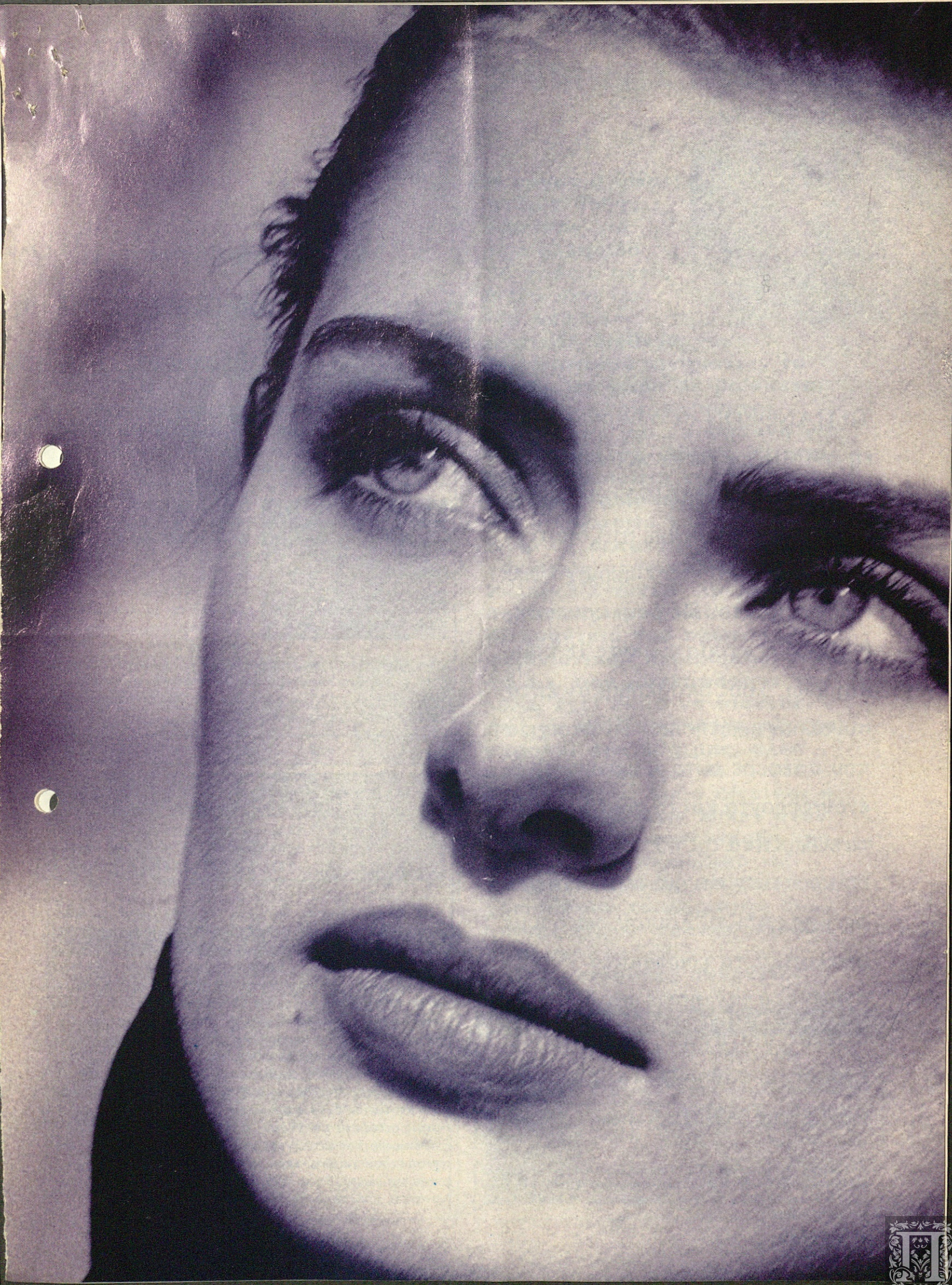
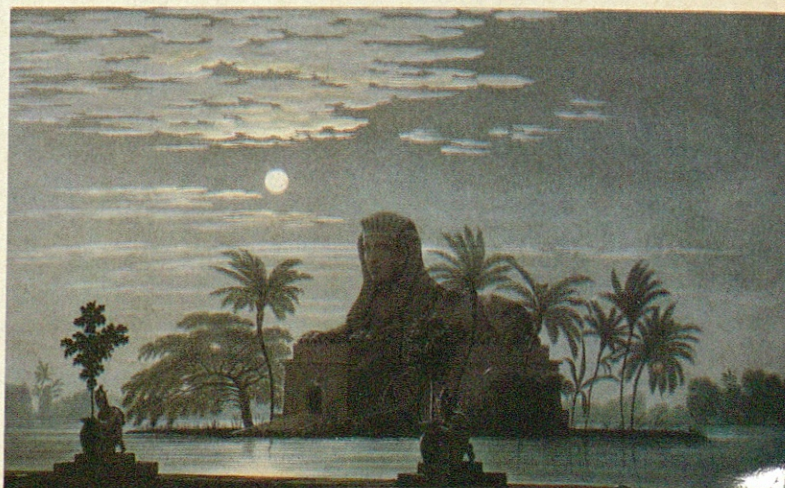
ΔΙΑΤΡΙΒΗ... ΣΤΗΝ ΑΜΑΡΤΙΑ!

Μ' αρέσουν, λοιπόν, οι ερωτικές υστερίες και πιο πολύ — σας το 'χω ξαναπεί — μ' αρέσουν οι ερωτικές αμαρτίες. Κι η αλήθεια είναι ότι δε μας βρίσκω και ιδιαίτερα αμαρτωλούς! Ξέρετε, βέβαια, ότι η αμαρτία θέλει φαντασία και πάθος! Έχω και αυτή τη φίλη η οποία ετοιμάζει — λέει — διατριβή στην αμαρτία, επειδή δεν μπορεί να την κάνει στην πρακτική (...) και λέει ότι οι αμαρτωλοί/λές είναι σέξυ! Και δε φοράνε ποτέ παντόφλες με τα ρούχα τους! Και δε φυσάνε ποτέ τη μύτη τους. Και δεν τους λείπει ποτέ πόντος στην κάλτσα τους! Τώρα, νά, τόσο ήθελα για να κάνω σαματά και να σας ξεσηκώσω όλους, να τα κάνω γης μαδιάμ και να σας πω ποιοι είναι οι πιο αμαρτωλοί αυτής της πόλης! Τρέμετε, ε; (Όχι, τόσο μη σας ονομάσω, όσο μη και σας... παραλείψω!).

Νύχτα μαγεμένη και ερωτική. (Προσοχή! Εδώ χρειάζεστε και ανάλογο σύντροφο!).

1. Το πιο τζούνιερ ζευγάρι των Βαρδινογιάννηδων — και το πιο ερωτικό!
2. Γιώργος Βαρδινογιάννης και Αγάπη — όνομα και πράγμα!
3. Μπαρμπαλιάς, ο πιο ερωτικός!
4. Βίκυ και Γιάννης Φιλίππου. Μην τους ματιάσουμε!

ΓΚΑΛΟΠ

ΔΟΥΛΕΥΩ ΑΡΑ ΥΠΑΡΧΩ

Μια δημοσκόπηση της ΔΗΜΕΛ για λογαριασμό του ΠΑΝΘΕΟΝ, με πολύ ενδιαφέροντα συμπεράσματα για τη θέση και τις απόψεις της σημερινής Ελληνίδας

Το ΠΑΝΘΕΟΝ σε συνεργασία με τη ΔΗΜΕΛ οργάνωσε μια έρευνα πάνω στη θέση της Ελληνίδας σήμερα. Η έρευνα έγινε στο διάστημα 31/1-1/2/91 στην περιοχή της Αθήνας και του Πειραιά και ρωτήθηκαν 600 άτομα ηλικίας 18 ετών και άνω. Τους υποβλήθηκαν επτά συνολικά ερωτήσεις. Τα στοιχεία που απέφερε αυτή η έρευνα είναι ενδιαφέροντα και τα συμπεράσματα ενδεικτικά της κατάστασης που επικρατεί τη στιγμή αυτή στη χώρα μας. Αξίζει, λοιπόν, να δούμε αναλυτικά τα ερωτήματα και τις σχετικές απαντήσεις που δόθηκαν σ' αυτά, από άντρες και γυναίκες, έτσι όπως καθορίζονται στους πίνακες της ΔΗΜΕΛ.

• Η ΔΗΜΕΛ είναι μέλος της ESOMAR (Ευρωπαϊκή Ένωση για τις Έρευνες Αγοράς και Κοινής Γνώμης) κι όλες οι έρευνες που διεξάγει γίνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Διεθνούς Κώδικα Δεοντολογίας για τις Έρευνες Αγοράς και Κοινής Γνώμης.

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΗ Ή ΜΗΤΕΡΑ;

Νομίζετε ότι, στην εποχή μας, μια γυναίκα μπορεί να θεωρηθεί επιτυχημένη αν δεν εργάζεται;

	ΣΥΝΟΛΟ %
ΝΑΙ	52.78
ΟΧΙ	42.01
ΔΕΝ ΞΕΡΩ	—
ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ	5.21

Θα 'λεγε κανείς πως αυτή η δήλωση του 52,78% «ναι, μπορεί να 'ναι επιτυχημένη κι όταν δεν εργάζεται», είναι η απάντηση όλων εκείνων που βλέπουν ή είδαν ήδη τη ζωή τους να χάνεται πίσω από την ταμπέλα «οικιακά». Βέβαια, στην έρευνα απάντησαν και άνδρες και η υπερίσχυση του «ναι» είναι ίσως μια ψυχολογική άμυνα για όσες γυναίκες δε «βγήκαν» να εργαστούν. Ωστόσο, ο πίνακας αυτός, αναλυμένος σε επιμέρους στοιχεία φύλου και ηλικίας, παρουσιάζει κάποιες χαρακτηριστικές διαφορές.

	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	18-26 ετών	27-39 ετών	40-54 ετών	55 ετών & άνω
ΝΑΙ	59.23	47.30	41.30	48.12	55.40	61.96
ΟΧΙ	34.23	48.99	55.43	48.75	38.85	30.67
Δ.Ξ./Δ.Α.	6.54	3.72	3.26	3.13	5.76	7.36

Εδώ, λοιπόν, βλέπουμε κатарχάς ότι, έστω και με μια πολύ μικρή απόκλιση (48,99% έναντι 47,30%), οι γυναίκες αρνούνται ότι έχουν επιτύχει, αν δε ν εργάζονται, ενώ και σ' αυτόν τον πίνακα οι άνδρες, κατά πλειοψηφία (59,23% έναντι 34,23%), υπεραμύνονται των γυναικών που δεν εργάζονται έξω από το σπίτι. Σε σχέση με την ηλικία (εδώ τα ποσοστά είναι επί του συνόλου των ερωτηθέντων, ανεξαρτήτως φύλου) η εντελώς νέα γενιά (18-26 ετών) συναρτά την επιτυχία της γυναίκας με την εκτός σπιτιού εργασία. Στην αμέσως επόμενη «γενιά» (27-39) η διαφορά των ποσοστών είναι οριακή υπέρ των εργαζομένων (48,75% έναντι 48,12%) και ανεβαίνοντας τις ηλικίες τα ποσοστά ανατρέπονταν υπέρ των νοικοκυρών, με μεγαλύτερη πλειοψηφία στους άνω των 55 ετών. Οι αριθμοί δείχνουν σαφέστατα τη διαφορά των αντιλήψεων από γενιά σε γενιά. Για μια νέα γυναίκα και για ένα νεαρό άνδρα, το να εργάζεται η πρώτη είναι αυτονόητο. Για τους γονείς τους, όμως, είναι αποτέλεσμα ανάγκης μάλλον, παρά θέμα αρχής και αντιλήψεως.

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΕΚΤΗ;

Στην Ελλάδα η ανύπανδρη γυναίκα είναι κοινωνικά αποδεκτή;

	ΣΥΝΟΛΟ %
ΝΑΙ	57.81
ΟΧΙ	36.80
Δ.Ξ./Δ.Α.	5.39

Η ρετινιά της γεροντοκόρης αποτελεί παρελθόν για τη χώρα μας. Ίσως, όχι με συντριπτική πλειοψηφία, αλλά, πάντως, με πλειοψηφία (57,81% έναντι 36,80%). Στην ερώτηση αυτή υπάρχει μια χαρακτηριστική διαφοροποίηση, όταν η έρευνα αναλύεται σε επίπεδο εισοδήματος:

	ΕΩΣ 100 χιλ.	101-160 χιλ.	161-250 χιλ.	251 χιλ. & άνω
ΝΑΙ	45.07	60.68	70.09	59.46
ΟΧΙ	47.89	33.33	27.10	35.14
Δ.Ξ./Δ.Α.	7.04	5.98	2.80	5.41

Εδώ, βλέπουμε ότι η ασθενέστερη οικονομικά τάξη, έστω και με μικρή διαφορά (47,89% έναντι 45,07%), δεν έχει ακόμα αποδεχτεί την ανύπαντρη γυναίκα. Αξιοσημείωτο είναι πως η διαφορά των ποσοστών υπέρ της ελεύθερης γυναίκας, που μεγεθύνεται στις αμέσως επόμενες δύο τάξεις εισοδήματος, αρχίζει να μειώνεται στην υψηλότερη (του δείγματός μας, τουλάχιστον) τάξη...

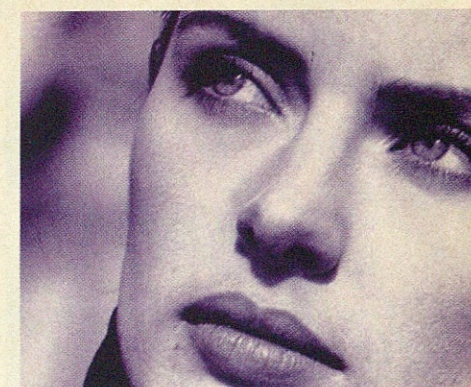
MAMA MIA!...

Πιστεύετε πως μια γυναίκα μπορεί να νιώσει ολοκληρωμένη αν δε γίνει μητέρα;

	ΣΥΝΟΛΟ %
ΝΑΙ	29.08
ΟΧΙ	62.48
Δ.Ξ./Δ.Α.	8.44

Αυτή η ερώτηση, όσο κι αν αναλύθηκε από τη ΔΗΜΕΛ (σε φύλλο, μόρφωση, ηλικία, εισόδημα), έδωσε παντού τα ίδια — με ασημαντες αποκλίσεις επί % — αποτελέσματα. Η μητρότητα, σαν μύθος ή σαν παράδοση, καλά κρατεί... Από το «όνειδος» της γεροντοκόρης ξεφύγαμε. Από το μύθο της μητέρας, δε διαφαίνεται ακόμα καμιά διαφυγή. Ανολοκλήρωτη, λοιπόν, για τη σημερινή Ελληνίδα η γυναίκα που — από επιλογή — δεν αποκτά παιδιά.

ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ '91

Η εργασία είναι πεδίο δόξης λαμπρόν για την Ελληνίδα 20 χρόνια μετά. Μετά από τι; Μα από την ανατολή διεθνώς του φεμινιστικού κινήματος, το οποίο, αν τώρα δε βρίσκεται στη δύση του, βρίσκεται πάντως σε μια επικίνδυνη για τα κεκτημένα ύφεση. Κι ενώ δεν αποποιείται το ρόλο της μητέρας φαίνεται να αγνοεί ότι η δεκαετία του '90 θα είναι «η δεκαετία των γυναικών στην πολιτική». Η Γκλόρια Στάινεμ, Αμερικανίδα δημοσιογράφος και διευθύντρια του πρώτου φεμινιστικού περιοδικού, του «M.S.», που κυκλοφόρησε το 1972, έχει δίκιο να πιστεύει πως «η ιδέα της ισότητας έχει περάσει στα ήθη μας, αλλά χρειάζεται ακόμα να κατακτηθεί». Δίκιο είχε και η συγγραφέας Κέιτ Μίλετ όταν σε πρόσφατη συνέντευξή της στο γαλλικό περιοδικό «L'Express» δήλωσε ότι θα χρειασθούν τουλάχιστον δυο αιώνες για να τροποποιηθούν οι θεσμοί και οι πατροπαράδοτες συνήθειες.

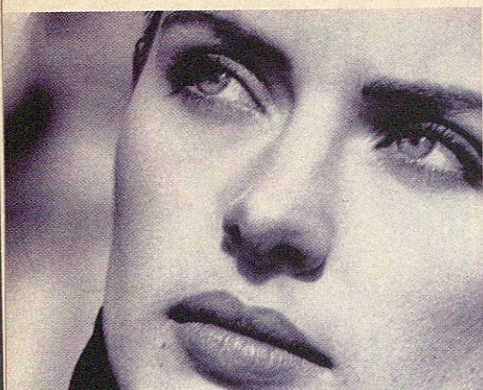
ΤΟ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΝ ΣΕΕ

Το σεξ στη ζωή μιας γυναίκας είναι:

	ΣΥΝΟΛΟ %
Απαραίτητο	36.27
Σημαντικό	50.81
Καθόλου σημαντικό	2.51
Δ.Ξ./Δ.Α.	10.41

Εδώ τα πράγματα είναι σαφή και ασφαλή. Το σεξ στη ζωή της γυναίκας δεν είναι πια ταμπού, συζητιέται και «παίζεται», με μικρές αποκλίσεις, ανάμεσα στο «απαραίτητο» και το «σημαντικό». Σημαντικό...

ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ '91

ΔΟΥΛΕΥΩ, ΑΡΑ ΥΠΑΡΧΩ!..

Τι πιστεύετε ότι συνέβαλε περισσότερο στην αλλαγή της ζωής της γυναίκας τα τελευταία 20 χρόνια;

	ΣΥΝΟΛΟ %
Η αντισύλληψη	4.31
Η εργασία της γυναίκας	60.68
Η νομιμοποίηση των αμβλώσεων στις περισσότερες χώρες	0.90
Η αλλαγή νοοτροπίας των ανδρών	26.21
Δ.Ξ./Δ.Α.	7.90

Μπορεί να δόθηκαν μάχες επί μαχών (και σε κοινωνικό και σε ατομικό επίπεδο) για την αντισύλληψη και τη νομιμοποίηση των αμβλώσεων, αλλά η εργασία θεωρείται κατά συντριπτική πλειοψηφία (60,68%) η μεγάλη αλλαγή στη ζωή της σύγχρονης γυναίκας. Ενδιαφέρον εδώ παρουσιάζει το δεύτερο κατά σειρά ποσοστό, που αφορά την αλλαγή νοοτροπίας των ανδρών (26,21%). Κι αυτή η ερώτηση, όσο κι αν αναλύθηκε, δεν έδειξε κάτι άλλο. Νυν υπέρ πάντων η εργασία, λοιπόν!

Η ΕΞΟΥΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ!

Σε ποιον τομέα πιστεύετε ότι πρέπει ν' αποκτήσουν οι γυναίκες περισσότερη εξουσία;

	ΣΥΝΟΛΟ %
Στην εργασία	37.70
Στην οικογένεια	36.62
Στην πολιτική	18.31
Δ.Ξ./Δ.Α.	7.36

Η εργασία θεωρείται και πάλι ο κατεξοχήν χώρος δράσης των γυναικών, στον οποίο μάλιστα πρέπει ν' αποκτήσουν περισσότερη εξουσία. Η οικογένεια έρχεται δεύτερη, αν και με μικρή διαφορά (37,70% έναντι 36,62%).

ΦΥΛΟ			ΗΛΙΚΙΑ			
	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚ.	18-26 ετών	27-39 ετών	40-54 ετών	55 ετών & άνω
Στην εργασία	38.85	36.82	36.96	41.87	36.69	35.58
Στην οικογένεια	37.31	36.15	22.83	28.13	33.81	54.60
Στην πολιτική	15.77	20.61	35.87	19.37	21.58	4.91
Δ.Ξ./Δ.Α.	8.08	6.42	4.35	10.62	7.91	4.91

Η πολιτική, τρίτη και... κατ'εξοχήν. Στην ερώτηση αυτή, όμως, έχουμε κάποιες διαφοροποιήσεις κατά την ανάλυση. Να δούμε τους πίνακες.

ΜΟΡΦΩΣΗ

	ΑΝΩΤ.	ΣΤΟΙΧ.	ΜΕΣΗ
Στην εργασία	42.62	29.56	40.45
Στην οικογένεια	22.13	47.17	37.45
Στην πολιτική	31.97	11.32	15.73
Δ.Ξ./Δ.Α.	3.28	11.95	6.37

ΕΙΣΟΔΗΜΑ

	ΕΩΣ 100 χιλ.	101-160 χιλ.	161-250 χιλ.	251 χιλ. & άνω
Στην εργασία	30.99	41.03	37.38	45.95
Στην οικογένεια	42.96	36.75	30.84	27.03
Στην πολιτική	16.20	16.24	22.43	21.62
Δ.Ξ./Δ.Α.	9.86	5.98	9.35	5.41

Βλέπουμε, λοιπόν, μια ανατροπή των ποσοστών υπέρ της οικογένειας σε άτομα: ηλικίας άνω των 55 ετών, στοιχειώδους εκπαίδευσης και χαμηλού εισοδήματος. Αξιοπρόσεκτο είναι ότι το ποσοστό της πολιτικής ανεβαίνει όσο ανεβαίνει και η οικονομική τάξη, ενώ πλάσεται δεύτερο (με πρώτη πάντα την εργασία) στη νεότερη γενιά (18-26 ετών) και σε άτομα ανώτερης μόρφωσης. Παρήγορο...

ΔΟΥΛΕΙΑ, ΔΟΥΛΕΙΑ

Πώς εκφράζεται η περίφημη ισότητα ανδρών - γυναικών;

	ΣΥΝΟΛΟ %
Με ίσες ευκαιρίες στον τομέα της εργασίας	71.27
Με τη συμμετοχή των ανδρών στις δουλειές του νοικοκυριού	16.16
Με την ελευθερία στο σεξ	1.62
Δ.Ξ./Δ.Α.	10.95

Και εδώ η απάντηση είναι «μία»: στη δουλειά, στη δουλειά... Δηλαδή, όλη η «μάχη» έγινε για να γίνουμε διευθύντριες; Μήπως πρέπει να το ξανασκεφτούμε;

ΤΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Πόσο αισιόδοξα μπορεί να δει κανείς τα αποτελέσματα αυτής της δημοσκοπήσης; Παρατηρείται μια μυθοποίηση της εργασίας, που θα οδηγήσει εκεί που οδήγησε και στις άλλες χώρες της Ευρώπης, αλλά και της Αμερικής: στη γυναίκα-γιάπι που δεν έχει φύλο ούτε και χρόνο για να το σκεφτεί. Δηλαδή, τα πράγματα δείχνουν ότι οι γυναίκες χορεύουν στο σκοπό που παίζει — πάντα έπαιζε — μια κοινωνία γένους αρσενικού. Και η μητρότητα, μητρότητα. Ούτε συζήτηση ότι μπορεί μια γυναίκα να αισθανθεί ολοκληρωμένη αν δεν τεκνοποιήσει. Μπορεί, όμως, να μείνει ανύπαντρη χωρίς να τη δείχνουν στο δρόμο! Έμαθε και να θεωρεί το σεξ απαραίτητο, αν όχι σημαντικό, στη ζωή της. Ευτυχώς, οι νεώτερες δείχνουν πιο ασφαλείς στις απόψεις τους. Πιο ανοιχτές σ' ένα γυναικείο μέλλον. Άς ελπίσουμε πως θα 'ρθει...

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Από τον άνεμο της Ανατολής ως τα πέπλα του Ισλάμ, από τη δυναμική Ιαπωνία ως την Αμερική της δεκαετίας του '90: οι πιο σύγχρονοι στόχοι της «θηλυκής επανάστασης».

Οι γυναίκες έχουν νικήσει, αλλά δεν έχουν ακόμα καταθέσει τα όπλα: αυτή είναι η βασική θέση που χαρακτηρίζει το «γυναικείο ζήτημα» στην τελευταία δεκαετία του αιώνα μας — τα τελευταία χρόνια της δεύτερης μεταχριστιανικής χιλιετίας — τουλάχιστον στις βιομηχανικές χώρες. Σε είκοσι μόνο χρόνια, οι γυναίκες έχουν επιφέρει μια αληθινή επανάσταση στη Δυτική κοινωνία — όχι μόνο στις Ηνωμένες Πολιτείες, που ωστόσο παραμένουν το «βαρόμετρο» των γυναικείων κατακτήσεων — αλλά και στον κόσμο ολόκληρο, αν λάβουμε υπόψη το γεγονός ότι όλες οι σύγχρονες χώρες βρίσκονται σε περισσότερο ή λιγότερο στενή αλληλεξάρτηση. Με την προβολή των στοιχείων του παρελθόντος στο μέλλον, οι μελετητές συμφωνούν σε ένα σημείο: ακόμα μία γενιά, το πολύ δύο, και δε θα υπάρχει πια κανένας λόγος να μιλάμε για «γυναικείο ζήτημα». Σε μία ή δύο γενιές ο κόσμος θα έχει τελείως αλλάξει.

Πρέπει, πρώτα απ' όλα, να σημειώσουμε ένα από τα πιο ενδιαφέροντα και αποκαλυπτικά φαινόμενα της εποχής μας: η ίδια η γυναίκα έχει αλλάξει. Όχι μόνο έχει πλησιάσει τον αντρικό ρόλο, αλλά διαφέρει σήμερα και από τη γυναίκα που έκανε την «επανάσταση». Το είχαμε, άραγε, αντιληφθεί; Ίσως όχι. Και όμως, θα μπορούσαμε να φανταστούμε, για παράδειγμα, τη φεμινίστρια του 1970 να δηλώνει πως η οικογένεια έχει γι' αυτήν μεγαλύτερη σημασία από την καριέρα της; Ή ότι ενδιαφέ-

ρεται περισσότερο να αναθρέψει σωστά τα παιδιά της, παρά να συναγωνισθεί με τον άντρα σαν ίση προς ίσο; Οι συνειδητοποιημένες γυναίκες της εποχής εκείνης δεν σκέπτονταν καν ν' αποκτήσουν παιδιά και όταν τ' αποκτούσαν, δεν ήταν παρά ένα «δυστύχημα». Σήμερα, αντίθετα, η γυναίκα δε φοβάται τη μομφή της αναδιπλώσης στις παραδοσιακές αξίες. Και, αν της αρέσει η μητρότητα, το δηλώνει ξεκάθαρα και χωρίς «κόμπλεξ».

Αν εξετάσουμε το «βαρόμετρο» της αμερικανικής κοινωνίας — είτε μας αρέσει είτε όχι, αυτή βρίσκεται πάντα στην πρωτοπορία — θα βρούμε τα πιο εκπληκτικά στατιστικά δεδομένα που προκύπτουν από τις σχετικές έρευνες. Για παράδειγμα, 66% των Αμερικανίδων, αν είχαν δυνατότητα επιλογής, θα προτιμούσαν να μένουν στο σπίτι για ν' ανατρέφουν τα παιδιά τους. Με άλλα λόγια, περίπου δύο στις τρεις διαλέγουν σήμερα το ρόλο της μητέρας και νοικοκυράς. Απίστευτο. Την εποχή της Μπέτι Φρίνταν και της Γκλόρια Στάινεμ, καμιά δε θα τολμούσε να δηλώσει κάτι τέτοιο και ο λόγος ήταν απλός: πρώτιστο «καθήκον» της γυναίκας ήταν τότε ν' αναμετρηθεί με τον άντρα στον επαγγελματικό τομέα και να κατακτήσει την ισότιμη θέση που της ανήκε στην κοινωνία. Σήμερα, αντίθετα, 56% των γυναικών βεβαιώνουν ότι θα ήθελαν ν' αναθρέψουν τα παιδιά τους όπως ανατράφηκαν οι ίδιες. Δηλαδή, η «επανάσταση κατά των μητέρων» και το «χάσμα των γενιών» έχουν πάει περίπατο. ▶

ΕΥΦΥΗΣ, ΠΛΟΥΣΙΟΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΩΡΑΙΟΣ...

Επιπλέον, ενώ άλλοτε οι γυναίκες, αν τους ζητούσαν να περιγράψουν τον ιδανικό παρτενέρ, θα σημείωναν, πρώτα απ' όλα, την προτίμησή τους για έναν άντρα που συνδυάζει «αρσενικά και θηλυκά χαρακτηριστικά» (δηλαδή που θα ήταν αρκετά ευαίσθητος για να δείχνει κατανόηση στη γυναικεία φύση) σήμερα, μόνο 41% των Αμερικανίδων θα διάλεγαν έναν τέτοιο τύπο. Αυτό σημαίνει πως η πλειοψηφία δε φοβάται πια τον αντρικό ανταγωνισμό και, κατά συνέπεια, δεν επιζητεί έναν αντρικό τύπο «νερούλιασμένο» με θηλυκά στοιχεία. Όσο για τις συγκεκριμένες ιδιότητες του ιδανικού παρτενέρ, οι γυναίκες ψηφίζουν την ευφυΐα, κατά ένα εντυπωσιακό ποσοστό, 95% (η ελκυστική εμφάνιση, αντίθετα, έχει πέσει στο 19%) και την ανθηρή οικονομική κατάσταση κατά 77%. Όμως, κατά ένα ποσοστό που πλησιάζει το 100% οι σύγχρονες γυναίκες απαιτούν από τον παρτενέρ τους απόλυτη πίστη και αφοσίωση. Με άλλα λόγια, στα σκουπίδια ο «ελεύθερος έρωτας», στο χρονοντούλαπο της ιστορίας τα «ανοιχτά ζευγάρια» και οι «αδέσμευτοι δεσμοί» και τ' άλλα υποπροϊόντα της «σεξουαλικής επανάστασης», που τη θεωρούσαν, άλλοτε, αναγκαίο επακόλουθο της γυναικείας απελευθέρωσης.

Είναι χαρακτηριστικό ότι τα στοιχεία που σημειώσαμε πιο πάνω αναφέρονται στα 16 εκατομμύρια των Αμερικανίδων γυναικών ηλικίας 16-22 ετών, δηλαδή, αυτές που γεννήθηκαν στην περίοδο 1968-1972. Είναι αυτές που, ωριμάζοντας, θα κυριαρχούν στον κόσμο και θ' αποτελούν την κοινωνική ραχοκοκαλιά των αρχών της τρίτης χιλιετιδίας. Με αυτές τις γυναίκες θα πρέπει να λογαριαστούν οι άντρες κατά τις επόμενες δεκαετίες, αν και το εκπληκτικότερο χαρακτηριστικό του σύγχρονου κόσμου, όσον αφορά τη θέση των φύλων, είναι το εξής: κανείς δε θα χρειάζεται να λογαριαστεί με κανέναν άλλο, ούτε οι άντρες με τις γυναίκες ούτε οι γυναίκες με τους άντρες, γιατί τα φύλα δε βρίσκονται αντιμέτωπα. Ο πόλεμος, λοιπόν, έχει τελειώσει;

Όχι ακριβώς, γιατί οι αντιδραστικές δυνάμεις υπάρχουν, και, ίσως, δε θα πάψουν ποτέ να υπάρχουν, αλλά ο αγώνας πλησιάζει το τέρμα του, όχι γιατί κάποιος «νίκησε» και κάποιος «νικήθηκε», αλλά, κυρίως, χάρη στη «σύγκλιση των στόχων» και την αλλαγή νοοτροπίας που χαρακτηρίζει και τα δύο φύλα. Οι «γιά-πες», που στόχευαν, άλλοτε, αποκλειστικά στην προώθηση της καριέρας τους, σήμερα προκαλούν ειρωνικά χαμόγελα στους νέους, που δε διστάζουν τώρα ν' ακολουθήσουν κοινωνικά δρομολόγια μέχρι χθες αδιανόητα για τους άντρες που είχαν ως υπέρτατο λόγο υπάρξεως την επιτυχία. Οικογενειακό περιβάλλον, επιβράδυνση του λαχανιασμένου δρόμου προς την υλική ευημερία, αλλαγή επαγγελματικού προσανατολισμού, όταν η αρχική επιλογή δεν ικανοποιεί, περιορισμένη συμμετοχή στις ανούσιες κοινωνικές εκδηλώσεις και επιστροφή στην ιδιωτική ζωή: όλα αυτά είναι οι άλλοτε παραμερισμένες αξίες που επανέρχονται στο προσκήνιο. Και, πάνω απ' όλα, φαίνεται πως αρχίζει να επικρατεί μια ιδέα που οι ορθόδοξες φεμινίστριες απεχθάνονταν: η έξαρση και όχι η άμβλυνση των φυσιολογικών διαφορών ανάμεσα στα φύλα. Η γυναίκα είναι γυναίκα, αλλά και ο άντρας είναι άντρας, και ανάμεσά τους υπάρχει μια βαθύτατη διαφορά. Η γυναίκα είναι τώρα αρκετά δυνατή, ώστε να μη χρειάζεται να μασκαρεύεται σε άντρα για να διεισδύσει στον αντρικό κόσμο. Αλλά και δε χρειάζεται να ζητάει από τον άντρα να γίνεται λιγότερο άντρας για να την ευχαριστήσει. Από τα παραδοσιακά χαρακτηριστικά του ανδρισμού, το μόνο που έπρεπε να εγκαταλειφθεί ήταν η ιδέα της κυριαρχίας. Και η ιδέα αυτή, ως ιδέα, έχει κιόλας εγκαταλειφθεί, τουλάχιστον από τους περισσότερους άντρες των Δυτικών χωρών.

Βέβαια, ένα σύγχρονο ζευγάρι έχει ανάγκη από δύο μισθούς, αυτή είναι η οικονομική πραγματικότητα και δεν μπορούμε να κάνουμε πολλά πράγματα για να την αλλάξουμε. Και αυτό ισχύει τόσο για την πλούσια Αμερική, όσο και για τον υπόλοιπο κόσμο (χωρίς να λογαριάσουμε πως υπάρχουν χώρες όπου, συχνά, λείπει ακόμα και ο ένας μισθός). Αλλά το φαινόμενο του

«αλκοολισμού της εργασίας» («γουορκαλκοχολισμός», όπως το λένε οι Αμερικανοί), η υπερ-εξάρτηση από την επαγγελματική απασχόληση, που κυριαρχούσε μέχρι τη δεκαετία του '80, τείνει να εκλείψει. Οι γυναίκες, όπως άλλωστε και οι άντρες, έχουν καταλάβει πως είναι προτιμότερο, για την ποιότητα της ζωής τους, να εργάζονται όσο το δυνατόν λιγότερο, έστω κι αν αυτό σημαίνει μικρότερα έσοδα. Απ' αυτή την καινούργια αντίληψη πηγάζει μια σειρά αιτημάτων που περιλαμβάνουν: μακρύτερες διακοπές, μεγαλύτερες άδειες μητρότητας, μικρότερα και ελαστικότερα ωράρια εργασίας. Πριν από είκοσι χρόνια η γυναίκα διεκδικούσε μόνο το δικαίωμα να εργάζεται δώδεκα ώρες την ημέρα, όπως ο άντρας, ώστε να μπορεί κι αυτή να φτάσει στην «κορυφή» της επιτυχίας. Αν πάμε πιο πίσω, στη δεκαετία του '50, η οικογένεια ήταν ακόμα η υπέρτατη γυναικεία φιλοδοξία. Στη δεκαετία του '70 ήταν η επαγγελματική άνοδος. Σήμερα, έχει επέλθει, ή, τουλάχιστον, επιδιώκεται, κάποια ισορροπία ανάμεσα σ' αυτούς τους δύο στόχους.

ΓΑΜΟΣ ΣΤΑ ΓΡΗΓΟΡΑ

Έχει αρχίσει να επιβάλλεται ένας νέος κανόνας για τη ζωή μιας γυναίκας: να παντρευτεί νωρίς, να αποκτήσει αμέσως παιδιά κι έπειτα ν' αρχίσει να εργάζεται. Βέβαια, ο δρόμος της δεν είναι πάντα ανθόσπαρτος, υπάρχουν εμπόδια σ' αυτό το πλάνο. Ένα απ' αυτά είναι ο φόβος του διαζυγίου. Ένα άλλο είναι ότι συχνά χρειάζεται να γίνουν κάποιοι συμβιβασμοί στην επιλογή του παρτενέρ, γιατί είναι γνωστές οι δυσκολίες να βρεθεί ο «ιδανικός σύζυγος» όταν η γυναίκα βιάζεται και είναι μεγάλοι οι κίνδυνοι εσφαλμένης επιλογής, ιδίως όταν το ζευγάρι είναι πολύ νέο. Ωστόσο, πολλές νεαρές Αμερικανίδες διακινδυνεύουν έναν τέτοιο γάμο. Ο φεμινισμός βρίσκεται σε συνεχή παρακμή στις Ηνωμένες Πολιτείες — αν εξαιρέσουμε ορισμένες μειονότητες όπου οι γυναίκες δεν έχουν ακόμα ξεπεράσει την «επαναστατική» τους φάση στον αγώνα για την απελευθέρωση.

Από την άλλη μεριά, δεν πρέπει εμείς οι γυναίκες ν' αγνοούμε

ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ '91

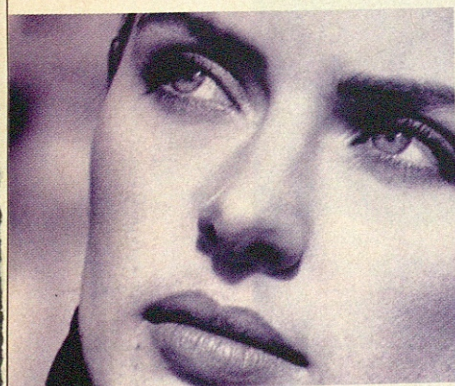
Η γυναίκα έχει πια μάθει να ασκεί την εξουσία με τον δικό της χαρακτηριστικό θηλυκό τρόπο.

την ιστορία μας. Πώς θα φτάναμε στη σημερινή «νίκη», αν όχι μέσα από τις ξέφρενες, αλλά αναγκαίες υπερβολές του μαχητικού φεμινισμού; Οι σύγχρονες τηνέιτζερ μπορεί να σηκώνουν αδιάφορα τους ώμους όταν ακούν να γίνεται λόγος για την Γκλόρια Στάινεμ, μπορεί να μη γνωρίζουν καν τη σημασία που είχε το έργο της Σιμόν ντε Μποβουάρ, αλλά αυτό συμβαίνει γιατί γεννήθηκαν κι έφτασαν στην ηλικία της γνώσης όταν ο δρόμος ήταν ήδη στρωμένος. Σ' αυτό το συμπέρασμα καταλήγουν οι κοινωνιολόγοι και οι μελετητές όλων των επιστημονικών

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ, 8-3-1991

Σιγά, ο φεμινισμός κοιμάται!

ΤΗΣ ΑΛΙΚΗΣ ΞΕΝΟΥ ΒΕΝΑΡΔΟΥ

Όπως παντού σ' ολόκληρο τον κόσμο, έτσι κι εδώ, το γυναικείο κίνημα περνά μια ύφεση, που εγκυμονεί κινδύνους. Διεκδικούμε την πρακτική εφαρμογή των... κεκτημένων.

Αν στις μεγάλες βιομηχανικές χώρες της Ευρώπης και στις ΗΠΑ, η διαδρομή από τη γυναίκα - πολίτη β' κατηγορίας πέρασε στη γυναίκα-διευθυντή ή γυναίκα-γιάπι, για να καταλήξει — όπως τουλάχιστον, δείχνουν, μέχρι στιγμής, τα πράγματα — στη γυναίκα, συνειδητοποιημένο άνθρωπο, που, όμως, πια δεν αποστρέφει το πρόσωπό της από το θεσμό της οικογένειας για να κάνει καριέρα, στη χώρα μας η κατάσταση βρίσκεται σ' ένα μυστήριο μεταίχμιο. Ένα σημείο, που αφήνει περιθώρια αισιοδοξίας, αλλά και μια πικρία για τα κεκτημένα που έμειναν στα χαρτιά. Το γεγονός είναι ότι η εποχή που τα προπύλαια του Πανεπιστημίου βοούσαν από την κραυγή «δεν είμαι του πατρός μου, δεν είμαι του αντρός μου, θέλω να είμαι ο εαυτός μου», έχει περάσει ανεπιστρεπτή. Το «Δεύτερο φύλο» και «Η

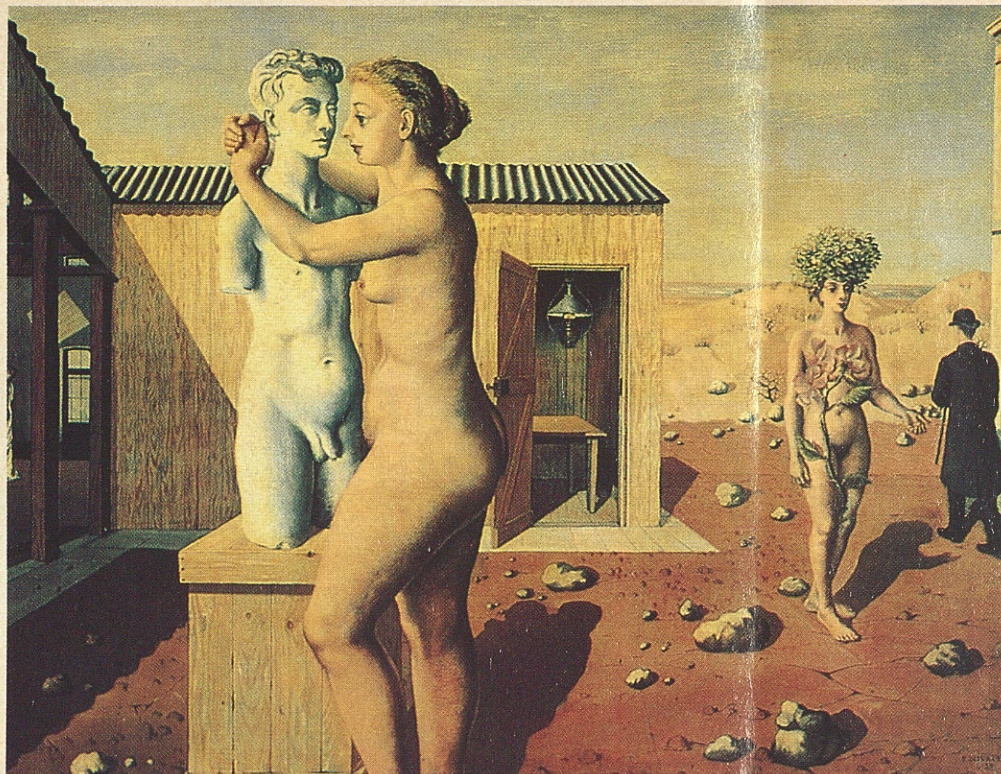
μικρή διαφορά με τις μεγάλες συνέπειες» αναπαύονται στα ράφια της βιβλιοθήκης και στις αναμνήσεις μας. Οι μάχες πια δίνονται — όταν δίνονται — σε προσωπικό επίπεδο. Η μαζικότητα των διεκδικήσεων δείχνει να χάνεται στα βάθη του χρόνου. Ο φεμινισμός θεωρείται — ίσως και να 'ναι — ξεπερασμένος. Οι γυναικείες οργανώσεις έχουν συρρικνωθεί, περνούν μια περίοδο εσωστρέφειας, άλλες υπολειμμένων κι άλλες αναζητώντας απγνωσμένα ένα καινούργιο πρόσωπο. Βέβαια, κάτι κινείται. Η Γραμματεία Ισότητας προσπαθεί να διασφαλίσει αυτή την περιβόητη ισότητα, τα κόμματα δείχνουν ν' αναθεωρούν τη στάση τους απέναντι στις γυναίκες, οι συνδικαλιστριες της ΓΣΕΕ προσπαθούν με τη Γραμματεία Γυναικών να προβάλλουν το στόχο

ανακατανομής των ρόλων στην εργασία, την οικογένεια, την κοινωνία. Λοιπόν; Πέθανε ο φεμινισμός; Όχι. Αφομοιώθηκε — ιδεολογικά τουλάχιστον, γιατί πρακτικά έχει δρόμο ακόμα — στην κοινωνική συμπεριφορά. Δεν είναι μόνο οι νόμοι που άλλαξαν, η αντισύλληψη που μπήκε στη ζωή μας, η γονική μέριμνα και οι γυναίκες που κρατούν το οικογενειακό τους επίθετο. Είναι μια άλλη κοινωνική ατμόσφαιρα που υπάρχει. Για ένα νέο ζευγάρι είναι αυτονόητο ότι η γυναίκα θα εργάζεται. Δεν είναι το ίδιο αυτονόητο, βέβαια, η πιθανότητα η γυναίκα να είναι εξυπνότερη και ικανότερη από τον άνδρα, καθότι η... Μεσόγειος δεν ξεπερνιέται εύκολα. Όλα δείχνουν ότι η δεκαετία του '90 είναι η φάση που και η Ελληνίδα θα φτάσει στο απόγειο της μετατροπής της σε... γιάπι, για ν' ακολουθήσει,

προφανώς, η επιστροφή στην οικογένεια, αλλά με άλλους όρους πια. Μια έρευνα που έγινε πρόσφατα για λογαριασμό της ΓΣΕΕ έδειξε ότι οι γυναίκες και ιδιαίτερα οι νέες αμφισβητούν έμπρακτα, στην καθημερινή τους ζωή, τους παραδοσιακούς ρόλους και τα στερεότυπα. Από τα πιο σημαντικά στοιχεία αυτής της έρευνας — τα οποία επεξεργάστηκαν στελέχη της Γραμματείας Γυναικών της ΓΣΕΕ, ανάμεσά τους και η κυρία Άννα Καραμάνου, η οποία και μας τα παραχώρησε — είναι ότι: η εργαζόμενη γυναίκα έχει υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο από τον άνδρα, οι αξίες της είναι πιο ανθρώπινες και κοντά στις σύγχρονες ανάγκες, οι κοινωνικοί και πολιτικοί της προβληματισμοί συμπίπτουν μ' αυτούς των πιο μορφωμένων στρωμάτων και είναι, σε μεγαλύτερο βαθμό από τον άνδρα, θετικά

προσκειμένη απέναντι στο συνδικαλιστικό κίνημα. Να δούμε, όμως, ποια είναι η πρακτική εφαρμογή των κεκτημένων του φεμινιστικού κινήματος. Έχουμε και λέμε: Στη δουλειά παραχωρούνται στις γυναίκες οι πιο χαμηλές θέσεις στην ιεραρχία, πληρώνονται λιγότερο από τους άνδρες παρά τη νομοθετημένη ισότητα στις αμοιβές. Ένας στους δύο ανέργους είναι γυναίκα, παρ' όλο που μόνο ένας στους τρεις εργαζόμενους είναι γυναίκα. Στα κοινά, οι Ελληνίδες συμμετέχουν από λίγο έως καθόλου, ενώ τα μαζικά μέσα ενημέρωσης εξακολουθούν να προβάλλουν τα παλιά πρότυπα. Ελάχιστες διαφημίσεις προωθούν την επαγγελματική παρουσία της γυναίκας κι όταν το κάνουν, την τοποθετούν σε βοηθητικές θέσεις. Ακόμα πιο λίγες προβάλλουν το νέο τύπο του άνδρα, που είναι πιο γλυκός, πιο

τρυφερός, αγαπάει τα παιδιά κι ασχολείται μαζί τους. «Δεν τονίζονται η προσωπικότητα της γυναίκας», επισημαίνει η κ. Γαλάτεια Σακά, πρόεδρος του Συλλόγου Ελληνίδας Νοικοκυράς. Προβάλλεται κυρίως η θηλυκότητα, η νοικοκυροσύνη και η μητρότητα». Αν θέλουμε πάντως να λέμε τα πράγματα με τ' όνομά τους, οι γυναικείες οργανώσεις δεν είναι άμοιρες του τέλματος στο οποίο δείχνει να βρίσκεται ο φεμινισμός στη χώρα μας. Η άκρατη κομματικοποίηση μάλλον έβλαψε παρά ωφέλησε. Και, δυστυχώς, προερχόταν από πολιτικούς σχηματισμούς που αρέσκονται να αποκαλούνται προοδευτικοί. Γεγονός παραμένει ότι το γυναικείο κίνημα περνάει μεγάλη ύφεση κι ίσως πρέπει να ενεργοποιηθούμε πάλι, πριν τα κεκτημένα μείνουν στα χαρτιά ενός αρσενικού κράτους.

◀ Κάντε πόλεμο, όχι έρωτα. Σούρνεται και AIDS...

Με ΔΙΑΦΑΝΕΙΣ διαδικασίες, εφεξής, οι προμήθειες του Δημοσίου...

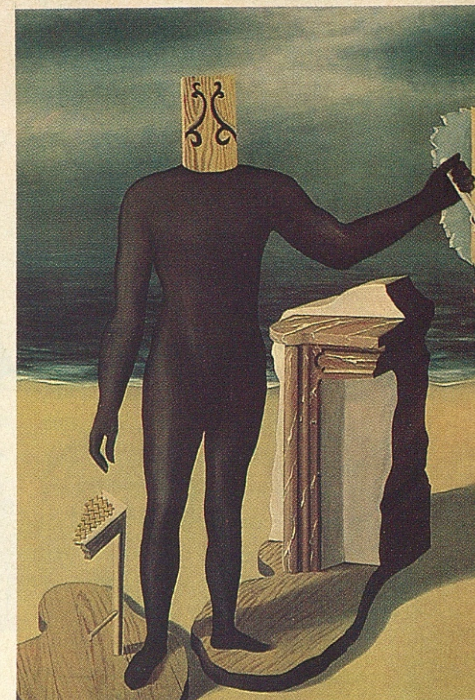

Κάντε πόλεμο. Ποιον απ' όλους; Στην κρίση σας. Γιατί ο πόλεμος των ανταποκριτών των τηλεοπτικών καναλιών, όπου ΟΛΟΙ μετέδωσαν ΠΡΩΤΟΙ την είδηση, μας έχει κάνει να ξεχνάμε όλους εκείνους τους κρυφούς — και φανερούς — πολέμους της ελληνικής πραγματικότητας. Σε τέτοιο βαθμό, που η «Αυριανή» αποκάλυψε πως, ναι, είναι ο Μητσοτάκης κύρια υπεύθυνος για την κρίση στον Περσικό. Σαν καλό παιδί του μπαμπά Μπους, τον παρακάλεσε: «Θείε Σαμ, αν δεν κάνετε κάτι, δε γλιτώνω. Ο Έβερτ εξακολουθεί να επιμένει. Ο Σουφλιάς να μην ακούει. Ο Καραμανλής να μαλώνει. Οι μαθητές να μη μαζεύονται στον εκκλησιασμό. Ο ΟΤΕ να μην αποφασίζει ποιος τελικά θα πιάσει την καλή κι η Βούλα επιμένει να μη βγάξει το βιβλίο. Κάντε κάτι, λοιπόν, γιατί δεν αντέχω με τέτοιο λαό...». Χωρίς να ρωτήσει αν ο λαός αντέχει με τόσο... πόλεμο!

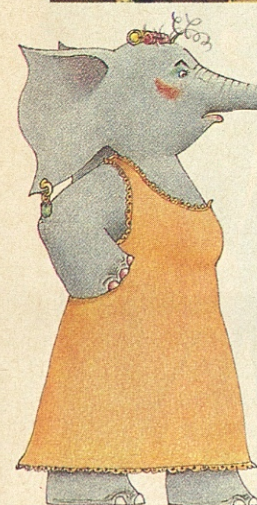
Ο πόλεμος των αστρολόγων Σ' αυτό τον πόλεμο τα θύματα, αλλά και οι ήρωες είναι πάντα οι ίδιοι. Γιατί είναι οι ίδιοι και οι ίδιοι οι αστρολόγοι που, τελικά, αναλύουν ακόμα και τις επιπτώσεις ενός πολέμου!

Μέχρι στιγμής, λοιπόν, στον πόλεμο του Κόλπου έχουμε... επίσημη αμερικάνικη βερσιόν, βερσιόν-μαϊμού απ' τον ίδιο τον Σαντάμ, βερσιόν ειρηνευτικής και πολιτιστικής επίσκεψης Αντώνη Τρίτη, βερσιόν CNN και βερσιόν... αστρολόγων! Οι οποίοι, μάλιστα, κάνουν προβλέψεις, βάζουν στοιχήματα — όχι οι ίδιοι, ως φιλόσοφοι και ερευνητές είναι υπεράνω — αλλά οι θαυμαστές τους.

Τώρα, ποιος απ' όλους έχει δίκιο, θα το καταλάβουμε μετά. Αφού δούμε — πάλι στην τηλεόραση! — τη λήξη του πολέμου,

Ο υπουργός Προεδρίας στην προσπάθειά του να κινήσει τη Δημόσια Διοίκηση της χώρας... Το είχε προβλέψει και ο μεγάλος του σουρεαλισμού MAGRITTE.

Ξέρεις τι είναι να σε ξυπνάει από τον ύπνο σου η Μαρίκα και να σου λέει «Ξύπνα, Κώστα, άρχισε μπαμ-μπουμ»...

ΟΙ «ΑΛΛΟΙ»

Τώρα που πήραμε φόρα δε μας σταματάει πια τίποτα. Δώστε μας πόλεμο και ανταλλάζουμε και... το αυτοκίνητο με έναν καλό βομβαρδισμό στο CNN! Για να μην έχετε παράπονο από μας, σας δίνουμε, λοιπόν, σήμερα τους «άλλους» πολέμους που μαίνονται γύρω μας. Νά, εδώ δίπλα, στο Σύνταγμα και στην Ομόνοια. (Καλά που γύρισε και ο Τρίτης απ' τη Βαγδάτη, να προλάβει τις επιδημίες!)

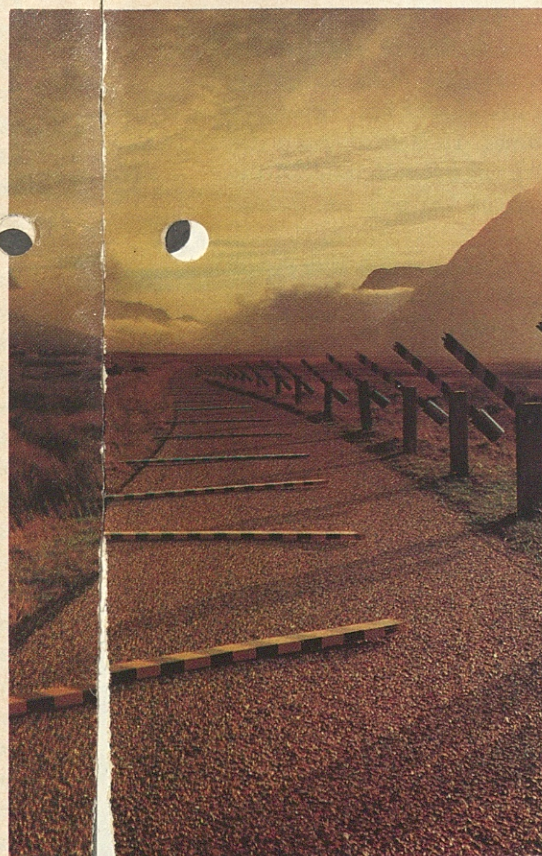
ΠΟΛΕΜΟΙ

ΤΗΣ ΦΩΤΕΙΝΗΣ ΠΙΠΙΛΗ

◀ «Δεινόσαυρος, παιδί μου, είναι ο Έλληνας πολιτικός που το όνομά του αρχίζει από Α.Μ.Ν.Ξ.Ο.Π.Ρ.Σ.Τ.Υ.Φ.Χ. Ψ. και Ω».

◀ Όχι, κ. Παπανδρέου, το κορίτσι δεν είναι από τα Λιόσια. Είπαμε να εγγυάται ο Μπους για την ασφάλειά μας και τη δυστυχία μας, αλλά όχι κι έτσι...

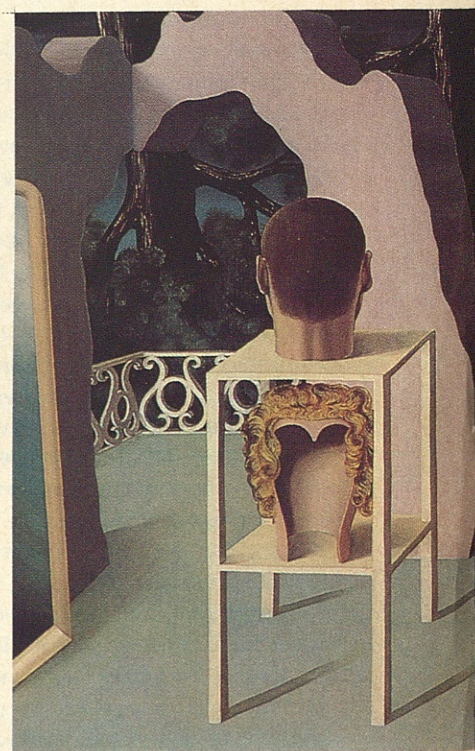
ΕΛΛΑΣ στην πορεία για το 1992.

την οποία μπορεί και να μας την ανακοινώσει η κυρία Λιούτα στο «Ψηλά τα χέρια» της Λιάνας Κανέλλη! (Τον πόλεμο τον δικό τους τότε θα μας τον αποκαλύψουν οι αστρολόγοι, μόνον όσοι... πατάμε γερά στη γη μπορούμε να προβλέψουμε: ποτέ!!).

Ο πόλεμος του CNN και της Φάνης «Αθήναζε» έλεγε εκείνη, το Σεπτέμβριο, «Κόκα Κόλα» έλεγε το CNN και, τελικά, το σύνθημα έγινε «Ατλάνταζε»! Ήταν η εποχή που η Ατλάντα των Ηνωμένων Πολιτειών και του CNN κέρδιζε εναντίον της Φάνης Πάλλης-Πετραλιά, παίρνοντας τη ρεβάνς για την έδρα που είχε χάσει απ' τη Φάνη ο Μιχάλης ο Λιάπης. Ατλάνταζε και Αθήναζε ήρθαν, όμως, με τον πόλεμο και έδεσαν! Και... «κάλλιο Ατλάνταζε και γαϊδουρόδενο» παρά να σε ξυπνάει... νυχτιάτικα η Μαρίκα και να σου λέει: «Ξύπνα, Κώστα, μπαμ-μπουμ εκεί κάτω...» και, όχι τίποτ' άλλο, να το 'χει κιόλας προβλέψει!!!

Ο πόλεμος των τάξεων (1) Όπου τάξη, πλέον, στη σύγχρονη μαρξιστική θεωρία είναι ο πόλεμος μεταξύ... πρώτης και δεύτερας λυκείου! Θα μείνουν όλοι αγράμματοι ή μόνον όσοι το επιλέξουν ως δέσμη; Μήπως θα πρέπει, όμως, να μένουν στην ίδια τάξη και μερικοί καθηγητές που, αν τους προσέξεις καθώς αναπτύσσουν τις απεργιακές τους θεωρίες, μένεις εσύ με... εγκεφαλικό στην ΠΟΛΥ-θρόνα; (Μη ρωτήσετε: γιατί ΠΟΛΥ-θρόνα; Μα γιατί απ' αυτή ακούμε και παρακολουθούμε όλες τις δηλώσεις και διαψεύσεις του ΠΟΛΥ-ΔΩΡΑ!).

Ο πόλεμος των τάξεων (2) Θα μπορούσε να λέγεται και «πόλεμος των απεργιών». Όπου συνδικαλιστής ονομάζεται το ανώνυμο, έως πρότινος, πρόσωπο, που με δυσκολία το αναγνώριζε η μαμά του και το οποίο διακρίνεται πλέον εις τον κοινωνικό στίβο, όχι ανάλογα με το ξύλο που έχει φάει για τις διεκδικήσεις του (ως συνέβαινε παλαιότερα), αλλά ανάλογα με τις φορές που έχει «βγει» στην τηλεόραση. Και... προσέξτε! Όσοι ισχυρί-

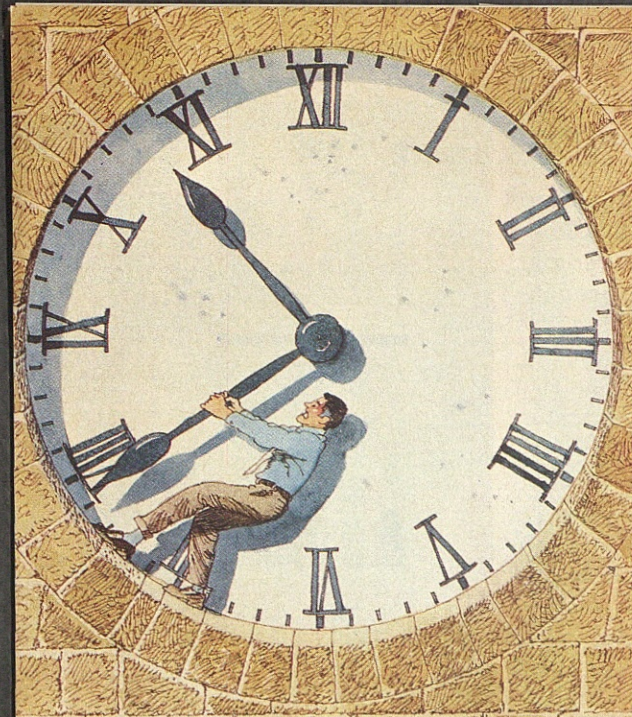

Κι έχουμε και τον πόλεμο μεταξύ δελφινών και δελφινιών, για να μην ξεχνιόμαστε...

που έδινε στην πρώτη σύζυγο το δικαίωμα να ζητάει διαζύγιο, αν ο άντρας της έπαιρνε δεύτερη γυναίκα, καταργήθηκε λίγα χρόνια αργότερα και οι γυναίκες επέστρεψαν στο καθεστώς του χαρμιού, υποχρεωμένες ν' ανέχονται την πολυγαμία του συζύγου τους. Η Αίγυπτος, επίσης, περιλαμβάνεται στην ομάδα χωρών της Μαύρης Αφρικής όπου επικρατεί ακόμα, ή γίνεται ανεκτό, το φρικιαστικό έθιμο της γυναικείας περιτομής. Η εκτομή της κλειτορίδας — συχνά με πρωτόγονες μεθόδους — υποτίθεται ότι κάνει τη γυναίκα πιο επιθυμητή στον άντρα (αλλιώς δεν μπορεί να βρει σύζυγο), αλλά προκαλεί φοβερές διαταραχές στο αναπαραγωγικό της σύστημα. Βρισκόμαστε στα σύνορα της φρίκης. Σε ορισμένες περιοχές της Ινδίας, είναι απολύτως νόμιμο για τον άντρα να σκοτώσει τη γυναίκα του αμέσως μετά το γά-

μο, αν διαπιστώσει πως η προίκα που του κατέβαλε ήταν λειψή. Θα πείτε, αυτές είναι πρωτόγονες περιοχές, με πρωτόγονο έθιμο, που θα εκλείψουν με την πρόοδο του πολιτισμού. Αλλά τι θα πείτε για την «πολιτισμένη» Βραζιλία, όπου οι γυναίκες δεν έχουν ακόμα δικαίωμα να ζητήσουν διαζύγιο χωρίς τη συγκατάθεση του συζύγου τους; Και το ίδιο, ακριβώς, ισχύει για τις γυναίκες του υπερπολιτισμένου Ισραήλ, που συνάπτουν θρησκευτικό γάμο. Στη Βραζιλία, επίσης, μόνο η γυναίκα διαπράττει μοιχεία κατά το νόμο: ο άντρας μπορεί να έχει όσες ερωμένες θέλει χωρίς να θεωρείται μοιχός. Είναι, λοιπόν, μακρύς ο δρόμος προς την απελευθέρωση όλων των γυναικών του πλανήτη μας! Αλλά ας μη χάνουμε το θάρρος μας. Τα μηνύματα από παντού είναι ελπιδοφόρα.

Έλλην συνδικαλιστής εν ΩΡΑ εργασίας...

Τον κατάλογο με τους «άλλους» πολέμους μπορείτε εύκολα να τον εμπλουτίσετε. Ο πόλεμος με τα παιδιά μας, ο πόλεμος για ένα ταξί σε ώρα αιχμής, ο πόλεμος με τον προϊστάμενό μας κ.λπ.

ζονται πως κάθε απεργία της εργατικής τάξης (που δεν ξέρω αν πάει στον παράδεισο, σίγουρα, όμως, πάει στα... μπουζούκια!) βγάζει και ένα βουλευτή, είναι κακοήθεις. Διότι, κάθε απεργία βγάζει... τρεις έως τέσσερις βουλευτές! Άλλωστε, στην Ελλάδα οι απεργίες είναι συλλογικό αγαθό. Δεν είναι δυνατόν να απεργούν οι δάσκαλοι μόνο, και να δουλεύουν οι δημόσιοι υπάλληλοι. Ποιος τίμιος εργαζόμενος μπορεί να δεχτεί τέτοια αδικία, όταν άλλοι κάθονται λόγω απεργίας και άλλοι λόγω ελλείψεως αντικειμένου; Τραβάνε, λοιπόν, όλοι μαζί μια απεργία συμπαράστασης και νά στις επόμενες εκλογές οι νέοι βουλευτές. Πάμε ένα στοίχημα ότι κάποτε θα δούμε τον Μπαλωμένο υπουργό Παιδείας και τον Γιατρά, Εργασίας;

Ο πόλεμος των δελφίνων και των δελφινών Ευτυχώς που προσφάτως ανέκυψε και θέμα Σημίτη στο ΠΑΣΟΚ, γιατί είχαμε βαρεθεί όλο τα ίδια και τα ίδια. Μίλτος δήθεν εναντίον όλων, όλοι (σίγουρα) εναντίον Μίλτου, Ντόρα πανταχού παρούσα, Θανάσης εναντίον και του... Θανάση ακόμα, προκειμένου να μην περάσει των άλλων, όλων των άλλων, γενικώς! Ευτυχώς που μπήκε στο παιχνίδι της διαδοχής και ο Σημίτης και ησυχάσε ο Ανδρέας. Γιατί, πολύ το είχε φοβηθεί το βιβλίο της Βούλας. «Ε, όχι και ο Νάκος, δελφίνος», γράφτηκε ότι είπε!

Ο πόλεμος των μιζαδόρων Μπορεί εμείς να πιστεύαμε πως το θέμα ήταν απλό. Κάποιοι στη φυλακή, άλλοι με τη ρετσίνα, πάει, καθάρισε η ατμόσφαιρα. Αλλά δε βαριέστε! Του Έλληνα ο τράχηλος και πολλή τιμιότητα δεν υποφέρει. Διότι όμοιος ομοίω αεί πελάζει. Και ορθώς γράφτηκε, πρόσφατα, σε ημερήσια εφημερίδα του Κουβέιτ: «Καλύτερα πόλεμος των όπλων, παρά πάλι πόλεμος για τη μίζα». Έχουν και οι Κουβέιτιανοί τις πληροφορίες τους: Πως σε κρυφή σύσκεψη, ο συνδικαλιστής των της μεγάλης σχολής των μιζαδόρων φώναξε αναγκασμένος από τα δημοσιεύματα των εφημερίδων: «Συνάδελφοι, πού νομίζετε ότι βρισκόσαστε; Στον ΟΤΕ, και κάνετε ό,τι θέλετε;» Πού είναι το ελληνικό φιλότιμο; Κόρακας κοράκου μάτι βγάζει; Δε βγάζει! Βάζει. Στην τσέπη!

Ο πόλεμος των υφυπουργών και των υφυπουργών Αυτός ο πόλεμος ξεκίνησε μαζί με την κυβέρνηση Μητσοτάκη. Τόσα χρόνια περίμεναν στη γωνία οι άνθρωποι, είπαν να βγάλουν τα αποθημένα τους, ο ένας εναντίον της... άλλης. Κι έτσι

ο Σούρλας, π.χ., μόνο και μόνο για να ακουστεί πιο ψηλά από την άλλη — ονόματα δε λέμε, μήπως θυμώσει ο αναπληρωτής — μόνο εγχείρηση δεν έχει κάνει ο... ίδιος, όταν εισβέβαιε σε νοσοκομεία. Η πληροφορία ότι ο υπουργός Χατζηνικολάου έλε ο ίδιος την πυρκαγιά στο Άγιον Όρος για να ξεφορτωθεί τον υπουργό Παπακωνσταντίνου, ελέγχεται ως ανακρίβης, γιατί, στην Ελλάδα, έτσι κι αλλιώς, κανείς δεν τιμωρείται. Ουδείς υπουργός παραιτείται. Ό,τι κι αν γίνει...

Κι αν δε συμβαίνουν ακριβώς τα παραπάνω — μην παρεξηγηθούν οι άνθρωποι και το πάρουν προσωπικά το θέμα — συμβαίνουν πάντως άλλα πολλά, που πρώτος τα ξέρει ο πρωθυπουργός και πετσοκόβει υπουργεία και υφυπουργεία για να ησυχάσει ο άνθρωπος. (Τόσους πολλούς πώς να τους φέρει η Ντόρα βόλτα;).

Ο πόλεμος των λέξεων Ή, άλλως, ο πόλεμος μεταξύ Θέμου — της Καθημερινής — και Πόλυ — της Ζαλοκώστα. Οι σχέσεις μεταξύ δημοσιογράφου και υφυπουργού, σύμφωνα με πληροφορίες που διέρρευσαν από το περιβάλλον του Μπαλωμένου της ΟΛΜΕ, άρχισαν να βελτιώνονται απ' τη στιγμή που ο δημοσιογράφος παρακολούθησε στην τηλεόραση συζήτηση συνδικαλιστών της τάξεως των καθηγητών και συνειδητοποίησε πως, τελικά, ο Πολύδωρας, αν και μη καθηγητής, μιλάει καλύτερα...

Ο Γιατράς της ΑΔΕΔΥ, αν κουρευτεί και αδυνατίσει, μπορεί και να τους ξεπεράσει σε... ελληνικά. Στην εποχή μας, όλα είναι θέμα... λέξεων. Ποιος χρησιμοποιεί τις πιο ανούσιες και ηχηρές, κερδίζει. Ρίχνεις και πέντε μολότωφ και αφού τους θάψεις τους νεκρούς, μπαίνεις στη νέα μάχη. Την αιώνια.

Ο πόλεμος των εκλογικών βιβλιαρίων. Ο Έλληνας χρειάζεται το εκλογικό του βιβλιάριο στις εξής περιπτώσεις: Όταν ψηφίζει, από συνήθεια — και όταν βρεθεί θύμα συμπλοκών. Κάθε φορά που στη χώρα μας θρηνούμε θύματα αναταραχής, σπεύδουν οι «συγγενείς» να ψάξουν το βιβλιάριο του αποθανόντος. Τι ψήφισε; Και αναλόγως. Οι μεν κάνουν τους ήρωες, εκ του ασφαλούς, οι δε κάνουν τις πάπιες. Τα θύματα, δυστυχώς περνούν άθελά τους στην αιωνιότητα της αντεκδίκησης. Η Καμόρα του κομματισμού είναι χειρότερη και από τον πόλεμο της ερήμου.

Αλλά ποιος νοιάζεται. Εδώ προμήθειες μπέμπι-λινο έγιναν μόλις ξέσπασε ο πόλεμος στον Περσικό, μην τύχει και γεννηθεί αργότερα το παιδί και υπάρχει έλλειψη...

(Και φυσικά δεν εννοώ το ζευγάρι της Εκάλυς...).

Ο πόλεμος Τρίτη-Μάνου Αυτός ο πόλεμος βρίσκεται μονίμως υπό εξέλιξη, χωρίς να έχει ξεσπάσει. Λέτε να τον συντηρούν και οι δύο, γιατί, προς το παρόν, έργο γιοκ;

Ο πόλεμος των ρόουζ. Αυτός κολλάει δίπλα στον... Τρίτη που δήλωσε πως πήρε συναινετικό διαζύγιο απ' την κυβέρνηση! Γιατί ο πόλεμος των Ρόουζ ξεσπάει σε όλο και περισσότερα ζευγάρια. Οι Έλληνες χωρίζουν! Κι οι Έλληνες άντρες όλο και φυγομαχούν μπροστά στις ευθύνες — προπαντός τις οικονομικές — του πατέρα!

Ο πόλεμος των δεινοσαύρων. Αυτός, λόγω ηλικίας, θα κρατήσει πολύ. Είναι, πανάθεμά με, και γεροί. Και αθλητικοί. Ακόμα και ο ένας, που με δυσκολία κυκλοφορεί, τραβάει έναν κυτταρολογικό γάμο και ξαναγιώνει. Οι πληροφορίες λένε ότι κάτι τέτοια βλέπει ο Ξαρχάκος και μισεί τον Θεοδωράκη... Και αν νομίζετε, κυρίες και κύριοι, πώς θα γλιτώσετε από τον Φλωράκη, είστε γελασμένοι. Εδώ πέρασαν σαράντα χρόνια, ώσπου να παραδεχτούν πως ο Ζαχαριάδης αυτοκτόνησε. Θέλετε, στο χρόνο επάνω, να συνειδητοποιήσουν ότι δεν ήταν σεισμός αυτό που γκρέμισε το Τείχος;

